



Na osnovu člana 35, stav 1, tačka 1.1. Zakona br. 03/L-209 o Centralnoj banci Republike Kosova (Službeni list Republike Kosova, br. 77/16. avgust 2010. godine), i člana 20. i člana 85. Zakona br. 04/L-093 o Bankama, mikrofinansijskim institucijama i nebankarskim finansijskim institucijama (Službeni list Republike Kosova, br. 11/11. maj 2012. godine), Odbor Centralne banke Republike Kosova na sastanku održanom 28. aprila 2016. godine, usvojio je sledeće:

UREDBA O UPRAVLJANJU RIZIKOM KAMATNE STOPE U BANKARSKOJ KNJIZI

Član 1 Cilj i delokrug

1. Cilj ove Uredbe je uspostavljanje postupaka i načela za upravljanje rizikom kamatne stope u bankarskoj knjizi, metode obračuna promena u privrednoj vrednosti jedne banke, koje se vezuju sa izmenama pozicija u bankarskoj knjizi, kao rezultat upotrebe jednog standardnog isticanja kamatne stope i zahteva za izveštavanje u Centralnoj banci Republike Kosova.
2. Ova Uredba se primenjuje u svim bankama licenciranim od strane CBK-a za rad u Republici Kosova.

Član 2 Definicije

1. Izrazi upotrebljeni u ovoj Uredbi imaju isto značenje sa izrazima definisanim u Zakonu br. 04/L-093 o Bankama, mikrofinansijskim institucijama i ne-bankarskim finansijskim institucijama (u daljem tekstu: Zakon o bankama), ili prema sledećim definicijama za potrebe ove Uredbe:
 - 1.1. **Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi** podrazumeva rizik kamatne stope koja proizilazi iz obavljenih transakcija u pozicijama bankarske knjige.
 - 1.2. **Rizik ponovnog utvrđivanja cena** podrazumeva rizik kojim se banka izlaže kao rezultat neusklađenosti dospeća (za fiksne kamatne stope) i ponovne procene kamatnih stopa (za promenljive kamatne stope) pozicija u bankarskoj knjizi.
 - 1.3. **Rizik krive prinosa (Yield curve)** podrazumeva rizik kojim se izlaže banka kao rezultat nagiba povratka prinosa.

1.4. **Osnovni rizik** podrazumeva rizik kojem se banka izlaže kao rezultat izmena referentnih kamatnih stopa za instrumente sličnih karakteristika u vezi sa dospećem ili periodom do sledeće izmene kamatne stope.

1.5. **Rizik opcija** podrazumeva rizik kojem se banka izlaže kao rezultat opcija obuhvaćenih u osetljivim pozicijama prema kamatnoj stopi (npr. krediti sa opcijom pretplate, depoziti sa opcijom ranijeg podizanja, itd).

1.6. **Trgovačka knjiga** podrazumeva sve pozicije u finansijskim instrumentima i robu držanu u cilju trgovine ili zaštite ostalih pozicija trgovačke knjige.

1.7. **Bankarska knjiga** se sastoji od svih bilansnih stavki i vanbilansnih stavki jedne banke, osim onih koje se smatraju pozicijama trgovačke knjige.

1.8. **Privredna vrednost ekvitera jedne banke**, podrazumeva obračunavanje aktuelne vrednosti svih tokova očekivanog neto novca, pozicija u bankarskoj knjizi, kao što su: očekivani tokovi novca iz bankarskih sredstava umanjениh za očekivani tok novca od bankarskih obaveza.

1.9. **Glavna valuta** podrazumeva svaku valutu koja sadrži više od 5% ukupnih sredstava ili obaveza u bankarskoj knjizi.

1.10. **Standardno isticanje kamatne stope**, podrazumeva paralelno premeštanje kamatne stope, pozitivne ili negativne, u referentnoj krivulji povratka od osnovnih 200 bodova.

1.11. **Osnovni bodovi** podrazumevaju jednaku jedinicu sa jednom stotinkom 1 %.

1.12. **Iznos pojmovne glavnice** – Glavnica je pojmovna kada nije plaćena ni naplaćena. Ova vrednost se koristi samo za određivanje kamatnog iznosa i tarifa koje se trebaju razmeniti za specifični pojmovni iznos.

Član 3

Nadzor rizika kamatne stope od strane Odbora i Višeg menadžmenta

1. **Odbor Direktora snosi** konačnu odgovornost radi shvatanja prirode i stepena rizika kamatne stope preuzete od banke, koja treba da:

1.1 Usvoji poslovnu strategiju i politike koje vode ili utiču na rizik bankarske kamatne stope;

1.2 Da razmotri opšte bankarske ciljeve, u vezi sa rizikom kamatne stope i da obezbedi jasne smernice u vezi sa stepenom rizika kamatne stope, prihvatljive od banke;

1.3 Da usvoji politike koje identifikuju linije autoriteta i odgovornosti za upravljanje nad izlaganjem prema riziku kamatne stope;

1.4 Da usvoji opšte politike banke, u vezi sa rizikom kamatne stope i da obezbedi da rukovodstvo preduzme potrebne korake za identifikaciju, merenje, praćenje i kontrolu ovih rizika;

- 1.5 Da povremeno razmotri informacije koje su pravovremene i dovoljno detaljne da bi shvatili i procenili učinak višeg menadžmenta u praćenju i kontroli ovih rizika, u skladu sa politikama usvojenim od strane bankarskog odbora. Takva razmatranja se trebaju redovno i češće obavljati, tamo gde banka drži bitne pozicije u kompleksnim instrumentima;
 - 1.6 Da razmotri bitne politike u upravljanju rizikom kamatne stope kao i opštu poslovnu strategiju koja utiče na izloženost rizika bankarske kamatne stope, najmanje na godišnjoj osnovi;
 - 1.7 Da podstakne razgovore između članova odbora i više uprave, kao i između višeg rukovodstva i ostalih nivoa u banci, u vezi sa izlaganjem riziku kamatnih stopa banaka i procesa njenog upravljanja.
2. **Viši menadžment**, je odgovoran da obezbedi da banka poseduje politike i odgovarajuće politike za upravljanje rizikom kamatne stope, kako dugoročne tako i na dnevnoj osnovi, i da obezbedi jasne linije autoriteta i odgovornosti za rukovođenje i kontrolu ovog rizika.
- 2.1 Viši menadžment se treba starati o održavanju:
 - 2.1.1 Odgovarajućih ograničenja za preuzimanje rizika;
 - 2.1.2 Odgovarajućih sistema i standarda za merenje rizika;
 - 2.1.3 Standarda za procenjivanje pozicija i merenje učinka;
 - 2.1.4 Sveobuhvatnog sistema izveštavanja o riziku kamatne stope i postupka za razmatranje upravljanja rizikom kamatne stope; i
 - 2.1.5 Unutrašnjim efektivnim kontrolama.
 - 2.2 Izveštaji o riziku kamatne stope za viši menadžment trebaju pružiti sakupljene podatke kao i dovoljno pratećih detalja, kako bi menadžment procenio osetljivost institucije prema izmenama u uslovima tržišta i ostalih bitnih rizičnih faktora.
 - 2.3 Viši menadžment, najmanje jednom godišnje, treba da razmotri politike i bankarske procedure u vezi sa rizikom kamatne stope radi osiguranja njihove usklađenosti.
 - 2.4 Viši menadžment treba da podstiče i prisustvuje diskusijama sa članovima odbora i, zavisno od veličine i složenosti banke, sa osobljem za upravljanje rizikom, u vezi sa merenjem, izveštavanjem i postupcima upravljanja ovim rizikom.
 - 2.5 Viši menadžment treba da obezbedi da se analiza i rukovođenje aktivnostima u vezi sa rizikom kamatne stope obavlja od kompetentnog osoblja sa tehničkim znanjem i iskustvom u skladu sa prirodom i delokrugom bankarskih aktivnosti. Moraju se imati dovoljni ljudski resursi sa dubokim znanjem rukovođenja ovih aktivnosti da bi zamenili privremeni nedostatak glavnog osoblja.

3. Linije izveštavanja i organ za upravljanje rizikom kamatne stope

- 3.1 Odbor Direktora treba jasno da identifikuje pojedince i/ili odgovorne odbore za obavljanje svih različitih aktivnosti za upravljanje rizikom kamatne stope.
- 3.2 Odbor Direktora treba da obezbedi postojanje adekvatne podele zadataka u procesu upravljanja rizikom za glavne aktivnosti, radi izbegavanja mogućih sukoba interesa.

- 3.3 Viši menadžment treba jasno da definiše linije autoriteta i odgovornosti na implementaciji strategija za merenje rizika, kao i da pojasni funkcije izveštavanja o procesu upravljanja rizikom kamatnih stopa.
- 3.4 Viši menadžment takođe treba da pruži osnovanu sigurnost da se sve aktivnosti i svi aspekti rizika kamatne stope budu obuhvaćeni u procesu banke za upravljanje rizikom.
- 3.5 Viši menadžment treba da obezbedi postojanje dovoljnih zaštitnih mera koje bi minimizovale mogućnost da pojedinci koji iniciraju pozicije preuzimanja rizika, mogu uticati na ne-odgovarajući način na glavne funkcije kontrole procesa upravljanja rizikom, kao što su sastavljanje i primenjivanje politika i procedura, izveštavanje o rizicima za viši menadžment, i obavljanje funkcija kancelarije za podršku (back-office).
- 3.6 Priroda i delokrug ovih mera moraju biti u skladu sa veličinom i strukturom banke. One, takođe trebaju biti proporcionalne sa obimom i složenošću rizika kamatne stope uzrokovane od banke i složenosti transakcija i njenih obavezivanja.
- 3.7 Osoblje zaduženo za merenja, nadzor i kontrolu rizika kamatne stope treba imati dovoljno znanje za sve vrste rizika kamatne stope sa kojom se suočava banka.

Član 4

Politike i adekvatni postupci za upravljanje rizikom

1. Banka treba da ima politike i jasno određene procedure za ograničavanje i kontrolu rizika kamatne stope. Ove politike se trebaju primenjivati na konsolidovanoj osnovi, ukoliko je to potrebno, i u posebnim filijalama ili ostalim jedinicama banke. Politike i takve procedure trebaju odrediti linije odgovornosti i davanja odgovornosti o donesenim odlukama za upravljanje rizikom kamatne stope i moraju jasno da odrede ovlašćene instrumente, zaštitne strategije i mogućnost pozicioniranja. Politike i bankarske procedure trebaju da sadrže, najmanje:
 - 1.1 Politike rizika kamatne stope trebaju da identifikuju kvantitativne parametre koji određuju prihvatljiv stepen rizika kamatne stope po banku.
 - 1.2 Ograničenja se trebaju specificovati detaljnije za određene vrste instrumenata, portfolija i aktivnosti, po potrebi.
 - 1.3 Sve politike rizika kamatnih stopa se trebaju ponovo razmotriti najmanje jednom godišnje i razmatrati po potrebi.
 - 1.4 Viši menadžment treba da odredi specifične procedure i potrebna odobrenja za isključenja iz politike, ograničenja i ovlašćenja.

2. Banka treba da identifikuje rizike kamatnih stopa vezanih za proizvode i nove aktivnosti i da osigura da ovi rizici podlegnu procedurama i odgovarajućim kontrolama, pre njihovog lansiranja. Glavne zaštitne inicijative ili upravljanja rizikom se trebaju prethodno odobriti od strane Odbora Direktora, ili od jedne odgovarajuće komisije odabrane od Odbora Direktora, i banka se treba starati da u slučaju povećanja novih aktivnosti primeni sledeće zahteve:
 - 2.1 Proizvodi i aktivnosti koje su nove u banci, trebaju podleći pažljivom razmatranju pre lansiranja ili investiranja, da bi osigurale da banka shvati karakteristike rizika svojih kamatnih stopa i da može da ih obuhvati u procesu upravljanja rizikom.
 - 2.2 Tokom analiziranja jednog proizvoda ili aktivnosti, ili nekog novog elementa izlaganja prema riziku kamatne stope, banka treba biti svesna za razlike u dospeću jednog instrumenta, ponovnom utvrđivanju cena, ili uslova pretplate /brisanja koje mogu materijalno uticati na karakteristike proizvoda prema riziku kamatne stope.
 - 2.3 Pre lansiranja jednog novog proizvoda, uzimanja zaštitne pozicije, ili određene strategije, uprava treba obezbediti uspostavu odgovarajućih operativnih procedura i sistema kontrole rizika.
 - 2.4 Predlozi za obezbeđivanje novih instrumenata ili novih strategija trebaju sadržati ove karakteristike:
 - 2.4.1. Odgovarajući opis proizvoda ili strategije;
 - 2.4.2. Identifikaciju neophodnih resursa za postavljanje zdravih i efektivnih kontrola upravljanja rizikom kamatne stope proizvoda ili nove aktivnosti;
 - 2.4.3. Jednu analizu opravdanosti samo-predloženih aktivnosti u vezi sa opštim finansijskim uslovima banke i nivoima banke; i
 - 2.4.5. Procedure koje se trebaju koristiti radi merenja, praćenja i kontrole rizika proizvoda ili predloženih aktivnosti.

Član 5

Funkcije za merenje, nadgledanje i kontrolu rizika

1. Banke trebaju da uspostave sisteme za merenje rizika kamatnih stopa, koji ocenjuju uticaje promena kamatnih stopa kako u prihodima banke tako i u njenoj privrednoj vrednosti. Ovi sistemi trebaju obezbediti značajne mere za aktuelne nivoe izloženosti banke prema riziku kamatne stope i trebaju biti adekvatni sistemi za identifikaciju svakog suvišnog izlaganja koji može proisteći iz bankarskih aktivnosti.
 - 1.1 Sistemi merenja bi trebali:

- 1.1.1. Da procene sve materijalne rizike kamatne stope vezanih za sredstva, obaveze i pozicije bankarskih van bilansnih stavki;
 - 1.1.2. Da koriste prihvatljiva finansijska načela i adekvatne tehnike za merenje rizika; i
 - 1.1.3. Da koriste pretpostavke i dobro dokumentovane parametre.
 - 1.2 Sistem jedne banke za merenje rizika kamatne stope treba adresirati sve materijalne izvore rizika kamatne stope obuhvatajući rizik ponovnog utvrđivanja cena, rizik krivulje povratka, osnovni rizik, i rizik izloženosti opcija.
 - 1.3 Instrumenti sa karakteristikama obuhvaćenih ili eksplicitnih opcija trebaju imati posebnu pažnju.
 - 1.4 Tokom razvoja sistema za merenje rizika kamatne stope, banka treba obezbediti da stepen pojedinosti oko prirode njenih pozicija osetljivih prema promeni kamatne stope bude u skladu sa složenošću i preuzetim rizikom u ovim pozicijama.
2. Banka treba da uspostavi i primeni operativna ograničenja i ostalu praksu koja sadrži izloženost unutar nivoa u skladu sa svojim unutrašnjim politikama, i koje trebaju ispuniti sledeće kriterijume:
 - 2.1 Ograničenja jedne banke trebaju biti u skladu sa njenom opštom metodom za merenje rizika kamatne stope. Sakupljena ograničenja rizika kamatne stope koja jasno artikulišu nivo prihvatljivog rizika kamatne stope za banku, trebaju se odobriti od odbora direktora i da se ponovo razmotre najmanje jedanput godišnje. Takva ograničenja se trebaju uskladiti sa veličinom, složenošću i adekvatnošću bankarskog kapitala, kao i njenoj sposobnosti da meri i upravlja svojim rizicima.
 - 2.2 U zavisnosti od prirode bankarskih sredstava i nivoa njene opšte složenosti, ograničenja se mogu odrediti i za pojedinačne poslovne jedinice, portfolije, vrste instrumenata, ili specifične instrumente. Nivo podataka za ograničenja rizika trebaju odraziti karakteristike bankarskih sredstava, obuhvatajući i različite izvore rizike kamatnih stopa kojima je banka izložena.
 - 2.3 Viši menadžment treba biti odmah obavešten u vezi sa izuzecima određenih ograničenja. Banka mora imati jednu jasnu politiku o tome kako će Viši menadžment biti obavešten i kakve se radnje trebaju preduzeti od strane Višeg menadžmenta u takvim slučajevima.
 - 2.4 Oblik ograničenja za adresiranje efekta izmena stopa u privrednoj vrednosti bankarskog kapitala se trebaju uskladiti sa veličinom i složenošću njenih pozicija.
3. Banka treba meriti svoju izloženost gubicima u isticanim tržišnim uslovima, obuhvatajući i najteže pretpostavljene scenarije, i treba uzeti u obzir ove rezultate tokom stvaranja i ponovnog razmatranja njenih politika i određenih ograničenja za rizik kamatne stope. Za ovu svrhu, banke trebaju ustanoviti adekvatne sisteme i da obave testiranje isticanja koja trebaju ispuniti sledeće kriterijume:
 - 3.1 Sistem za merenje rizika se treba podržati od jedne opravdane procene efekta isticanih uslova za banku.

- 3.2 Testiranja isticanja se trebaju uraditi da bi se obezbedile informacije o vrstama uslova pod kojima strategije ili bankarske pozicije mogu najviše biti osetljive i kao rezultat se mogu uskladiti za karakteristike bankarskog rizika.
 - 3.3 Neki od mogućih scenarija testiranja isticanja mogu obuhvatiti i neposredne promene na opštem nivou kamatnih stopa, promene u odnosu između glavnih tržišnih stopa (npr. osnovni rizik), promene u riziku povratka krivulje (npr. rizik povratka krivulje), promene u likvidnosti glavnih finansijskih tržišta, ili promene u neodrživosti kamatnih stopa.
 - 3.4 Osim ovih, scenariji testiranja isticanja trebaju obuhvatiti i uslove pod kojima propadaju, pretpostavke i glavne parametre poslovanja. Posebno je kritična upotreba testova isticanja sa pretpostavkama o ne-likvidnim instrumentima i instrumentima sa nesigurnim ugovorenim dospećem, da bi se shvatili profili rizika banke. U obavljanju testova isticanja, posebna pažnja se treba posvetiti instrumentima ili tržištima gde postoje koncentracije, obzirom da takve pozicije mogu biti teže za likvidaciju ili da se nadoknade u teškim situacijama.
 - 3.5 Banka treba uzeti u obzir scenarije “najtežih slučajeva” osim scenarija koji mogu da se dogode. Uprava i odbor direktora treba razmotriti najmanje jednom godišnje, sastav i rezultate testova isticanja, kao i da obezbede uspostavljanje potrebnih planova za predviđanje rizika.
4. Banka treba da ima odgovarajući informativni sistem za merenja, praćenje i izveštavanje izloženosti kamatnih stopa. Izveštaji se trebaju pravovremeno obezbediti za odbor direktora, viši menadžment, po potrebi, pojedinačne menadžere bankarskih ogranaka. Izveštaji koji opisuju izloženost riziku bankarske kamatne stope, trebaju se razmotriti od strane odbora u regularnim vremenskim rokovima. Pošto se vrste izveštaja koji se pripremaju za odbor i za ostale nivoe uprave razlikuju, i zavisno od bankarskog profila prema riziku kamatne stope, ovi izveštaji trebaju sadržati najmanje ove podatke:
 - 4.1 Pregled sakupljenih izloženosti banke;
 - 4.2 Izveštaji koji dokazuju usklađenost banke sa politikama i određenim ograničenjima;
 - 4.3 Glavne pretpostavke, na primer, donošenje depozita bez dospeća i obaveštenja o pretplati/isplati;
 - 4.4 Rezultati testova isticanja, obuhvatajući i one koji uzimaju u obzir neuspeh pretpostavki i glavnih bankarskih pretpostavki; i
 - 4.5 Pregled nalaza sa razmotrenih politika i postupcima rizika kamatne stope i usklađenosti sistema za merenje rizika kamatne stope, obuhvatajući tu i nalaze spoljnih i unutrašnjih revizora.

Član 6

Unutrašnje kontrole

1. Banka treba da ima adekvatne unutrašnje kontrole da bi obezbedila integritet njihovih procesa za upravljanje rizikom kamatne stope, u skladu sa sledećim kriterijumima:
 - 1.1. Unutrašnje kontrole trebaju biti integralni deo opšteg sistema unutrašnje kontrole banke.
 - 1.2. Ove kontrole trebaju promovisati efektivnu i efikasnu kontrolu, verodostojno finansijsko izveštavanje, regulatorno i u skladu sa relevantnim zakonima, uredbama i institucionalnim politikama.
2. Efektivni sistem unutrašnje kontrole za rizik kamatne stope treba obuhvatiti:
 - 2.1 Jedno okruženje jake kontrole;
 - 2.2 Jedan adekvatan postupak za identifikaciju i procenu rizika;
 - 2.3 Uspostavljanje kontrolnih aktivnosti, kao što su politike, procedure i metodologije;
 - 2.4 Odgovarajuće sisteme za upravljanje informacijama; i
 - 2.5 Stalno i ponovno razmatranje politika, procedura i određenih metodologija.

Član 7

Adekvatnost kapitala

1. Banka treba da ima kapital proporcionalan sa stepenom rizika kamatne stope koju preduzima.
2. Banka treba da obračuna odnos između opšte merene vrednosti u bankarskoj knjizi (razliku u privrednoj vrednosti bankarske knjige) i iznosa Kapitala prve klase i Kapitala druge klase (ukupan regulatorni kapital).
3. U skladu sa stavom 2. ovog člana, ukoliko je odnos viši od 20%, banka treba da u roku od tri dana preda CBK-u nacrt preduzetih radnji radi umanjenja ovog odnosa. CBK može prihvatiti predložene radnje banke i/ili da odredi mere i ostale rokove za smanjenje odnosa merene ukupne vrednosti pozicija u bankarskoj knjizi i iznosa Kapitala prve klase i Kapitala druge klase (ukupni regulatorni kapital).

Član 8

Izvori rizika kamatne stope

1. Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi može negativno uticati na prihode (neto prihodi od kamate) ili na privrednu vrednost u bankarskoj knjizi. Banka treba da proceni različite oblike rizika kamatne stope kojima se može izložiti. One obuhvataju:
 - 1.1 rizik ponovnog određivanja cene,
 - 1.2 rizik povratka krivulje,
 - 1.3 osnovni rizik, i
 - 1.4 rizik opcija.

Član 9

Metodologija za obračunavanje izloženosti prema riziku kamatne stope u bankarskoj knjizi

1. Banke, za potrebe obračunavanja izloženosti prema riziku kamatne stope u bankarskoj knjizi, trebaju koristiti metodu procenjivanja izmena u izlaganju bankarske knjige, primenjujući jedno standardno isticanje kamatne stope u poziciji bankarske knjige, u svim glavnim valutama pojedinačno, i u ostalim valutama na nagomilanoj osnovi.
2. Banke, za potrebe obračunavanja po metodi proceni izmena izloženosti u bankarskoj knjizi, trebaju raspodeliti osetljive pozicije u odnosu na kamatnu stopu, u 13 vremenskih intervala, kao što je određeno u Tabeli 1. ovog člana.
3. Banke trebaju raspodeliti pozicije sa fiksnom kamatnom stopom u vremenskim intervalima, u skladu sa zaostalim dospećem i pozicijama sa promenljivom kamatnom stopom u vremenskim intervalima, do sledeće promene kamatne stope.
4. Banke trebaju da koriste faktore merenja rizika u Tabeli 1. ovog člana, koje se koriste kao rezultat množenja isticanja kamatne stope od 200 osnovnih bodova u modifikovanom trajanju, obračunatog za svaki vremenski interval.
5. Banke, u slučajevima kada koriste metodu procene izmena u izloženosti bankarske knjige, pratiće dole navedene korake:
 - 5.1. Sabiraju se, za svaku glavnu valutu na individualnoj osnovi za sve ostale valute na nakupljenoj osnovi, pozicije sredstava i obaveza i proizašlih finansijskih instrumenata (ili sredstava ili van bilansnih obaveza), za svaki vremenski interval, u cilju obračunavanja neto pozicije za svaki interval;
 - 5.2. Množi se ukupna neto pozicija, obračunata u skladu sa tačkom “5.1” ovog člana, za svaki vremenski interval, sa određenim merenjima u Tabeli 1. ovog člana, za svaku glavnu valutu na pojedinačnoj osnovi i za sve ostale valute na nakupljenoj osnovi.

- 5.3. Sabiraju se sve merene pozicije, obračunate za sve vremenske intervale, u cilju obračunavanja neto pozicije u kupovini ili prodaji za svaku glavnu valutu na pojedinačnoj osnovi i za sve ostale valute na nakupljenoj osnovi;
- 5.4. Sabiraju se neto pozicije u kupovini i prodaji za sve valute, u cilju obračunavanja ukupne neto merene pozicije u bankarskoj knjizi.
6. Neto ukupna pozicija merena u bankarskoj knjizi, koja se meri sa tačkom "5.4" ovog člana, predstavlja se u apsolutnom iznosu i predstavljače izmenu u izlaganju bankarske knjige, kao rezultat primene standardnog isticanja kamatne stope.
7. Detaljne smernice u vezi sa primenom metodologije za obračunavanje izloženosti rizika kamatne stope u bankarskoj knjizi, u cilju sastavljanja forme izveštavanja CBK-a, predstavljene su u Aneksu 1 ove uredbe.
8. U skladu sa uslovima ove Uredbe, CBK priprema forme izveštavanja koje se šalju bankama. Popunjavanje formulara se treba uraditi u skladu sa uslovima ove uredbe i opštim uputstvima, određenim u prilogu 1 ove uredbe.

Tabela 1: Težina po vremenskim zonama

Vremenski interval	Sredina vremenskog intervala	Modifikovano vremensko trajanje	Predviđena izmena u povratku/dobitku <i>(yield)</i>	Faktor merenja
	1	2	3	4
Do 1 meseca	0.5 meseci	0.04 godina	200 bp	0.08%
1 do 3 meseci	2 meseci	0.16 godina	200 bp	0.32%
3 do 6 meseci	4.5 meseci	0.36 godina	200 bp	0.72%
6 do 12 meseci	9 meseci	0.71 godina	200 bp	1.43%
1 do 2 godine	1.5 godina	1.38 godina	200 bp	2.77%
2 do 3 godine	2.5 godine	2.25 godina	200 bp	4.49%
3 do 4 godine	3.5 godine	3.07 godina	200 bp	6.14%
4 do 5 godina	4.5 godine	3.85 godina	200 bp	7.71%
5 do 7 godina	6 godina	5.08 godina	200 bp	10.15%

7 do 10 godina	8.5 godina	6.63 godina	200 bp	13.26%
10 do 15 godina	12.5 godina	8.92 godina	200 bp	17.84%
15 do 20 godina	17.5 godina	11.21 godina	200 bp	22.43%
Iznad 20 godina	22.5 godina	13.01 godina	200 bp	26.03%

Član 10 **Proizašli finansijski instrumenti**

Banke, u slučajevima kada koriste proizašle finansijske instrumente u bankarskoj knjizi, trebaju da obuhvate ovaj instrument (proizašli finansijski) u obračunu odnosa izmena u izloženosti bankarske knjige prema regulatornom kapitalu.

Član 11 **Izveštavanje Centralnoj banci Republike Kosova**

1. Banka treba da, u svom izveštaju o izlaganju rizicima kamatne stope u bankarskim knjigama, obuhvati sve pozicije u bankarskoj knjizi, koje su osetljive prema promenama u kamatnoj stopi.
2. Banka treba redovno da izveštava u CBK-u svoje izloženosti riziku kamatne stope u bankarskoj knjizi.
3. Banka treba izveštavati o izloženosti rizika kamatne stope u bankarskoj knjizi na pojedinačnoj osnovi i konsolidovanoj osnovi, o glavnim pojedinačnim valutama i svim ostalim valutama na nakupljenoj osnovi.
4. Banka treba da preda CBK-u, formulare izveštavanja koji su određeni od CBK-a, popunjene u skladu sa aneksom 1 ove Uredbe, ne kasnije od petnaest (15) dana nakon završetka svakog tromesečja, zajedno sa redovnim tromesečnim izveštajima.

Član 12 **Prelazne odredbe**

Banke trebaju biti usklađene sa zahtevima ove uredbe do 1. januara 2017. godine.

Član 13 **Sprovođenje, popravne mere i civilne kazne**

Svako kršenje odredaba ove Uredbe biće predmet popravnih mera i kazni, određenih u

Zakonu o Centralnoj banci i Zakonu o bankama.

Član 14
Prilog

Prilog 1, predstavlja sastavni deo ove uredbe.

Član 15
Stupanje na snagu

Ova uredba stupa na snagu 2. maja 2016. godine.

Predsednik Odbora Centralne banke Republike Kosova

Prof. Dr. Bedri Peci

Prilog 1

OPŠTA UPUTSTVA

1. Cilj ovih uputstava je da pruži uputstva za banke o pripremanju izveštajnih formulara u CBK-u, u skladu sa ovom Uredbom.
2. Tokom popunjavanja formulara izveštavanja, banke treba da konvertuju u Evro, iznos predstavljen u stranoj valuti, primenjujući zvanični važeći kurs razmene na dan izveštavanja.
3. Banke treba da u izveštajnim formularima obuhvataju izloženosti prema riziku kamatne stope obuhvaćenog u bankarskoj knjizi, koje se smatraju osetljivim prema promenama ovih stopa.
4. Osetljiva sredstva prema kamatnoj stopi ili osetljive obaveze prema kamatnoj stopi – sredstva ili obaveze kojima se može ponovo odrediti cena ili koje dospevaju u sklopu jednog određenog vremenskog perioda.
5. Sredstva, obaveze i vanbilansne stavke, osetljive prema kamatnoj stopi, su one pozicije koje nose kamatnu stopu kao i pozicije koje ne nose kamatnu stopu, ali su osetljive prema kamatnoj stopi npr. finansijski instrumenti diskontno prodani kao obaveze sa nulnim kuponom.
6. Sredstva, obaveze i vanbilansne stavke osetljive prema kamatnoj stopi, trebaju se izvestiti u koloni “Neosetljiva sredstva prema kamatnoj stopi”.
7. Pozicije bilansnih stavki koje su osetljive prema kamatnoj stopi se trebaju izvestiti na neto osnovi (nakon smanjenja alociranih rezervi) i korigovanih za iznos premija, diskonta i promena u fer iznosu.
8. Banke ih ne smatraju osetljivim prema promenama kamatne stope, bilansne stavke kao što su: gotov novac, fiksna sredstva, akcionarski kapital i ostala slična sredstva, kao i van bilansne stavke kao što su: bankarske garancije, kreditna pisma, razmene, kreditne linije i ostale standardne vanbilansne stavke se ne trebaju smatrati osetljivim pozicijama prema kamatnoj stopi.
9. Pozicije bankarskih bilansnih stavki se trebaju podeliti u periode dospeća na osnovu dole navedenih načela:
10. Sva sredstva i obaveze koje pripadaju bankarskoj knjizi i sve pozicije van bilansnih stavki koji pripadaju bankarskoj knjizi, koje su osetljive prema promenama kamatne stope (obuhvatajući sve instrumente iz proizašlih kamatnih stopa) se dele na stepene dospeća, koji se sastoje od 13 vremenskih intervala, određenih u Tabeli 1. ove uredbe.
11. Stepene dospeća se trebaju posebno koristiti za svaku valutu koja sadrži više od 5% sredstava ili obaveza u bankarskoj knjizi.

12. Vanbilansne stavke se trebaju izvestiti u pojmovnom iznosu glavnice za svaki ugovor vanbilansnih stavki.
13. Bilansne stavke se tretiraju u skladu sa vrednošću u bankarskoj knjizi.
14. Sva bilansne stavke sredstava i obaveza koje nose kamatu, se trebaju klasifikovati u stavke sa fiksnom kamatnom stopom i/ili sa promenljivom kamatnom stopom.
15. Stavke sa fiksnom kamatnom stopom su sredstva i obaveze sa fiksnom kamatnom stopom, do njihovog dospeća.
16. Stavke sa promenljivom stopom podrazumevaju sredstva, obaveze i vanbilansne stavke gde se njihova kamatna stopa može promeniti. Takva mišljenja se mogu kategorisati u 2 vrste:
17. Stavke sa promenljivom kamatnom stopom, su stavke koje su na automatski način ponovo razmotrene u sledećem datumu određenom za ponovno određivanje cena/ponovna procena, u skladu sa kretanjem referentnih indeksa "stope korišćene kao preporuka" određena (kao što su EURIBOR ili LIBOR) i obuhvatiće one stavke za koje se kamatna stopa može promeniti pod diskrecijom suprotne strane.
18. Stavke sa administrovanom stopom su stavke sa promenljivom kamatnom stopom, za koju nema određeni fiksni datum za ponovno određivanje cena, i kamatne stope se mogu promeniti u svako doba, pod bankarskom diskrecijom. Sredstva i obaveze koja nemaju određene vremenske intervale o naknadnom određenju cena (npr. računi depozita ili štednje) ili aktuelnog dospeća koji se može promeniti od ugovorenog dospeća (npr. hipotekarni krediti sa mogućnošću pretplate) koji se dele u vremenske intervale ponovnog određenja cene u skladu sa procenom i prethodnim bankarskim iskustvom.
19. Ekonometrijske ili statističke analize se mogu koristiti za analizu ponašanja bankarskih pozicija, imajući u obzir kretanje kamatnih stopa u prošlosti.
20. Minimalni kriterijumi za upotrebu ponašanja na osnovu istorijskog iskustva za potrebe izveštavanja o riziku kamatne stope su sledeća:
 - a) Pretpostavke institucije trebaju biti opravdane i usklađene za svaki scenario kamatne stope;
 - b) Banka treba izbegavati pretpostavke koje su arbitrarne ili nisu verifikovane od prethodnog iskustva i performanse;
 - c) Banke mogu koristiti statistike modela pretplate;
 - d) Banke mogu koristiti unutrašnje informacije od poslovnih i upravnih jedinica koje mogu uticati na prinos budućih pozicija tokova novca sa nedefinisanim dospećem;
 - e) Istorijski podaci koji se koriste u statističkim modelima trebaju da obuhvate najmanje jedan jednogodišnji period;
 - f) Pretpostavke realizovane u modelima trebaju biti dokumentovane.
21. U vezi sa sredstvima i obavezama koja nose kamatne stope, najraniji datum ponovnog određivanja cene kamate podrazumeva:

- a) Za stavke sredstava i obaveza sa fiksnom kamatnom stopom, treba se uzeti u obzir njihovo dospeće;
- b) Za mišljenja sredstava i obaveza sa promenljivom kamatnom stopom, treba se uzeti u obzir njihov sledeći datum ponovnog određivanja cene. U slučajevima sredstava i obaveza za koje se kamatne stope mogu promeniti pod diskrecijom suprotne strane, najraniji datum ponovnog određenja cene se donosi na osnovu prethodnog iskustva, po kojim će se cena kamatne stope odrediti na pretpostavci da je referentna stopa na kojoj se zasniva kamatna stopa odmah promeni drugog radnog dana nakon izveštavanja; i
- c) za stavke sredstava i obaveza sa administriranim stopom kamate, najraniji datum u kojem bi bilo moguće da se kamatna stopa sredstava ili obaveza promeni, pretpostavkom da se referentne stope (npr. primarne stope ili standardna stopa štednje) na kojoj se zasniva kamatna stopa odmah promeni sledećeg radnog dana, nakon datuma izveštavanja.
22. Sredstva i obaveze koje se mogu platiti ratama, ili samo sa jednom jedinom uplatom (*lumpsum*) u dospeću, trebaju se raspodeliti na pojedinačne delove i modele na odgovarajuće vremenske intervale u skladu sa datumom ponovnog određivanja cene za svaki deo. Primer 1. Kredit sa fiksnom kamatnom stopom u iznosu od 100 hiljada evra koji se može isplatiti na dve godišnje rate od po 50 hiljada evra za svaku ratu, i da se stave na odgovarajuće vremenske intervale u skladu sa njihovim zaostalim dospećem. Primer 2. U slučajevima sa kreditima promenljive kamatne stope u iznosu od 100 hiljada evra, iznos koji se plaća u dve šestomesečne rate, u iznosu od 50 hiljada evra za svaku ratu, se treba tretirati kao dva podeljena kredita i određuje se u adekvatne vremenske intervale u skladu sa sledećim datumom ponovnog određenja cene za svaki deo.
23. Banke trebaju uspostaviti proizašle instrumente, u skladu sa odgovarajućim vremenskim intervalima instrumenata, na osnovu kojih su izdati ovi proizašli instrumenti.
24. Minimalni iznos obaveznih rezervi likvidnosti se treba uspostaviti unutar vremenskog intervala do jednog meseca, ukoliko su osetljivi prema promeni kamatne stope.
25. Banke mogu raspodeliti sredstva koja se nalaze na tekućem računu i vremenski neograničenim depozitima u odgovarajućim vremenskim intervalima, uzimajući u obzir prethodno iskustvo ponašanja ili mogu raspodeliti ova sredstva u skladu sa sledećim kriterijumima:
- a) 25% ukupnog iznosa sredstava u tekućim računima i vremenski neograničenim depozitima se trebaju staviti u deo neosetljivih prema kamatnim stopama;
- b) 75% ukupnog iznosa sredstava u tekućim računima i vremenski neograničenim depozitima se trebaju proporcionalno raspodeliti sa brojem meseci u vremenskim intervalima “do 1 meseca” do intervala “4-5 godina”.
- c) Objašnjenje u sledećem primeru:

U vremenskom intervalu “do 1 meseca” pojaviće se $1/60$ ukupnog iznosa sredstava u tekućim računima i vremenski neograničenim depozitima u skladu sa tačkom b) i vremenskim intervalom “6 do 12 meseci” njenih $6/60$.

Pretpostavljamo da banka ima 100 Evra u tekućim računima i vremenski neograničenim depozitima:

25 evra se upisuju u kolone neosetljivih prema kamatnim stopama.

75 evra x $1/60 = 1.25$ evra do 1 meseca

75 evra x $6/60 = 7.5$ evra na 6 do 12 meseci, i tako dalje.

Detaljnije:

	Mesec	Evr	Evr
Do 1 meseca	1/60	75	1.25
1 do 3 meseci	2/60	75	2.5
3 do 6 meseci	3/60	75	3.75
6 do 12 meseci	6/60	75	7.5
1 do 2 meseca	12/60	75	15
2 do 3 meseci	12/60	75	15
3 do 4 meseci	12/60	75	15
4 do 5 meseci	12/60	75	15

26. Nekvalitetna izloženost (npr. zakasneli krediti sa više od 90 dana) se ne treba smatrati osetljivom pozicijom prema kamati i ne trebaju se uzeti u obzir tokom određenja izloženosti riziku prema kamatnoj stopi u bankarskoj knjizi.

27. Sredstva i obaveze koja nemaju takve kamate, kao što su obaveze sa nulnim kuponom trebaju se raspodeliti u vremenskim intervalima u skladu sa zaostalim rokom do dospeća.